1e Jaargang. No. 19 Zaterdag 22 Februari 1908

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, N. Prinsengracht 10 Amsterdam.

SOC. DEM. WEEKBLAD

Administratieadres: J. C. CETON, Wijttenbachstraat 13 Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 md. Buitenland 65 cent. Losse nummers 3 cent.

Onder Redactie van: J. C. CETON, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

Advertentiën.
Per regel . . . . . 10 cent
Bij abonnement speciaal tarief.

INHOUD: Van Werkenden en Werkeloozen. — Aan zijn Excellentie den Minister van Landbouw. — De Regeering van 't Christelijk Cynisme. — Klassenkamp. — De Unie-Vergadering. — De Arbeiders en de Crisis. — Uit de Vakbeweging: Op verboden Terrein. — Ontvangen boeken.

Bericht.

In dit nummer plaatsen wij het *eerste stuk* van een populaire uiteenzetting over het Historisch Materialisme door Gorter. Daar deze artikelen-reeks nogal plaats zal vorderen, verzoeken wij onze medewerkers hun bijdragen voorloopig in *zoo kort mogelijke* vorm te vatten. Dus wèl opzenden — hoe meer verscheidenheid, hoe beter — maar zoo kort mogelijk. Eenige medewerkers moeten het te lang uitblijven van hun artikelen op rekening stellen van den grooten aandrang van kopie. Wat niet teruggezonden is, wordt geplaatst.

Tevens deelen wij onzen vrienden het volgende mede. De Tribune van 14 Maart zal aan de nagedachtenis van Karl Marx zijn gewijd. Het is op dien dag 25 jaar geleden, dat Marx te Londen overleed. Nadere mededeelingen over dit nummer volgen later. Bestellingen voor de kolportage worden evenwel reeds thans door de Administratie aangenomen. Ook maken we onze lezers opmerkzaam op de gelegenheid tot adverteeren in het nummer van 14 Maart. De oplage zal evenals van het Manifest-nummer minstens 3000 ex. bedragen.

Van werkenden en werkeloozen!

Hoe in alle opzichten treurig het nog in ons land staat met de machts-positie en de bewustmaking van de arbeiders is deze week in het Veem-Kontrakt en in het optreden der werkloozen helaas zeer duidelijk gebleken.

Om maar met het eerste te beginnen. Wat de kenmerkende eigenschap der Vrijzinnig-Demokraten immer was op het gebied der politiek, het op belangrijke oogenblikken *uiteen-* of *om-vallen*, dat heeft zooal niet eer, dan toch thans zijn intree gedaan op het gebied der ekonomische aktie. Terwijl eenerzijds Vrijzinnig-Demokratische en Liberale Advocaten de zorgvuldige opstellers zijn van het eerste kontrakt, dat geheel volgens de nog niet eens ingevoerde Wet op het Arbeidskontrakt is opgemaakt, gaat anderzijds één der redacteuren van het *Sociaal Weekblad*, de vrijz.-dem. heer Mr. Meijers, met de eer strijken van wel niet de scherpste, maar dan toch een zeer scherpe kritiek op het meer dan schandelijke kontrakt in het Veembedrijf, zoowel in woord als in geschrift te geven. Hoezeer dat nu Mr. Meijers als persoon goed staat, brengt het toch in de volslagen onbetrouwbaarheid van de Vrijzinnige Demokratie voor de arbeiders-beweging niet de minste verandering.

Vergeten we toch niet, dat Prof. Drukker, de V. D., aan het wiegje van de Wet op het Arbeidskontrakt heeft gestaan en, die eer moeten we hem laten — als het een eer is — wel niet *de* arbeidersbeweging, maar dan toch enkele leiders het spoor dat zij in dezen te volgen hadden, heeft bijster gemaakt. We herinneren ons immers nog hoe Schaper, Troelstra e.a. oordeelden en waarschijnlijk nog oordeelen, dat de Agitatie van de georganiseerde Arbeiders tegen die wet te scherp ging. En wat nu Prof. Treub aangaat, deze is zelfs de peetoom van het huidige Veemkontrakt te noemen. Nu, wèl bekome hem zoo'n neefje! Waar echter de arbeidersbeweging de rechte weg tegen het Arbeidskontrakt is blijven gaan, en thans aan den lijve scherp voelt, hoe juist dat is geweest, daar zijn de Vrijzinnig-Demokraten als Partij voor *het* Arbeidskontrakt en ook voor *dit* Arbeids-Kontrakt in meerdere of mindere mate aansprakelijk gebleven. Dat kan àl het water van de zee en ook Mr. Meyers niet afwasschen.

* * *

Trouwens Prof. Treub, de kontraktsman, is in de laatste tijd niet gelukkig als demokraat. Zijn „*organisch*" afzweren van het *Algemeen* Kiesrecht blijve den grooten geleerde onvergeten. Maar terecht had het Handelsblad deze week schik in de Professor. De vakvereeniging, die Meneer Treub voorstaat, van de Ambtenaren n.l., mag wèl bestaan maar *niet staken*. „Welgemoed" zegt het Handelsblad, zijn we het ereis met Mr. Treub eens. Of je nu zegt „groeps-vertegenwoordiging" of „vak-vereeniging die niet staken mag", waar is het groote onderscheid? „Een vakvereeniging zonder strijdwapen van werkstaking" zoo leert het groote bourgeoisblad den nooit volprezen ekonoom en professor Treub, „*is geen vakvereeniging.*"

Onnoodig te zeggen, dat wij schik hebben in de grap van het Handelsblad om met dezen ex-radikaal eens een loopje te nemen. Maar voor de arbeiders zij het een les, vooral voor de arbeiders die nog maar steeds niet de Internationale Sociaaldemokratie als hun klasse-beweging willen erkennen en omvatten, toch niet bij „demokratische!" *Professers* en *Advokaten* hun licht op te steken over hun *eigen* strijd, maar liever te gaan bij de *propagandisten* van de Arbeiders-Beweging. Niet omdat de advokaten zoo slecht, en de propagandisten zoo braaf zouden zijn. Maar omdat die propagandisten de ervaring en het inzicht van een zestigjarige internationale arbeidersbeweging tot *hun* inzicht hebben gemaakt. Omdat die propagandisten Sociaaldemokraten zijn, en de eenige, de scherpe en principieële wijze van strijdvoeren tegen één en alle loondienst en arbeidskontrakt (hetzij mondeling of geschreven, hetzij uit gewoonte of formeel) in de praktijk van en voor de arbeiders-beweging hebben geleerd. Terwijl de vrijzinnige of demokratische advokaten juist door het ontkennen van die internationale arbeiders-leer, het Socialisme, hoe braaf ze ook mogen zijn, immer willens of onwillens tot knechten van het kapitalisme worden gelijk Prof. Treub.

Hopen wij dat door 't veem-kontrakt den havenarbeiders eindelijk de oogen worden geopend, zij zich zullen organiseeren tegen de politieke en de ekonomische Treubs, tegen de wettenmakers en tegen de patroons, in de zelfstandige d.i. de Socialistische Arbeiders-Partij, en in de op internationale wijze strijp-voerende vakbeweging.

* * *

Thans nog enkele worden over de werkloozen.

Zoo ziet Amsterdam dan weer het voor de georganiseerde arbeiders-klasse treurige schouwspel van de werkloozen-„relletjes", zooals dat officiëel wordt genoemd, in plaats van wat de arbeiders-klasse in de andere groote steden der wereld te zien geeft: *de demonstratie van georganiseerde arbeiders.* We moeten het erkennen, en we hebben het erkend, zie artikel „Noodstand", de schuld ligt niet enkel bij de on-georganiseerden, die niet beter weten, maar moet eer op rekening gesteld worden van de georganiseerden, die voor beter hadden moeten zorgen. Nu begrijpe men ons goed. *Propageeren* voor demonstraties hebben wij „voorheen" niet gedaan, en zullen wij in de toekomst wel evenmin doen. Wij propageeren voor de internationale organisatie in de Socialistische en de Vak-beweging. Evenwel komen er voor een krachtige, zelfbewuste organisatie momenten, waarop ze haar macht en haar *inzicht* moet toonen, zoo krachtig en zoo openbaar mogelijk.

O. i. is de ontzaggelijke werkeloosheid zulk een moment. Als onze medestander Bern. v. Praag of wie ook niet weet, of de A. N. D. B. (bijv. door middel van den A. B. B.) „wel in staat zou zijn zulk een demonstratie tot stand te brengen", dan is dit een twijfel aan de organisatie, die wellicht gegrond is, maar dan gegrond op het gebrek aan inzicht, dat bij de leden heerscht. En inderdaad zijn wij van oordeel, en wij dachten dat Van Praag het daarmede altijd eens was geweest, dat in den A. N. D. B. *steeds* veel te weinig propaganda voor het proletarisch inzicht is gemaakt, voor het inzicht n.l. „omtrent de onverbrekelijke samenhang van de ellende in het kapitalisme en de eenig mogelijke opheffing daarvan in het socialisme."

Om nu tot ons uitgangspunt terug te keeren, is en blijft het onze overtuiging, dat voor een waardige demonstratie de macht en de massa bij ons aanwezig zijn. Dat het moment het juiste is, bewijzen de uitstekend geslaagde vergadering met Henr. Roland Holst in d' Geelvinck en vooral de machtige, indrukwekkende Paleis-vergadering voor het Kommunistisch Manifest. Slechts één ding ontbreekt inderdaad, het socialistisch inzicht, dat op dit moment de massa-kracht zich machtig doet uiten. En Van Praag heeft gelijk: Voorzoover in dit gebrek een verwijt ligt, is het verwijt *hoofdzakelijk*, schoon niet uitsluitend, gericht tegen het werken van de S. D. A. P.

De S. D. A. P. heeft de socialistische overtuiging niet in de Hollandsche arbeidersklasse kunnen doen leven. Had zij dit wèl weten te doen, ware dus een socialistische werkloozen-demonstratie wèl mogelijk geweest, dan waren niet de Anarchisten maar de Socialisten op straat gekomen. Dàn was de Sterkte, nù is de Zwakte van het Proletariaat op den voorgrond getreden. De sterkte van het Proletariaat, de socialistische organisatie kan niet met de politiesabel of met het huzarenpaard uiteen worden geslagen. Daarmede moet Staat en Gemeente rekenen In elk geval mèèr dan thans, nu zij ons heel niet achten, de arbeiders overlaten aan de genade van een immer minderende filantropie.

De tijden zijn rijp het Socialisme aan de werkenden en de werkeloozen te brengen. Elk doe dus in Partij en Vakbeweging zijn plicht.

Wp.

Aan zijne Excellentie den Minister van Landbouw.

Talma, Talma, 't was te vroeg!

Talma, Talma, 't was te vroeg!
Kon je heusch niet langer wachten?
Velen vallen weldra af,
Die jou op het kussen brachten,
Wijl nu ook de „Christen-werkman"
Jou in volle naaktheid ziet.
Heeft de Schrift jou niet gewaarschuwd:
„Die gelooven haasten niet?"

Talma, Talma, 't was te vroeg.
Waarom toch zoo onbezonnen,
En je loopbaan gansch vernield,
Die nog nauwlijks was begonnen?
Langzaam had je moeten stijgen
Naar die eerestoel zoo hoog,
Vele lauw'ren eerst nog winnend
Als *de* Christen-Demagoog.

Wat zul jij „den broeders" zeggen,
Die daar ploetren in het veld,
„Tot behartiging der landbouw"
Maar niet op Ministers-geld,
Als ze zien, dat hun ellende
Al hun armoe jou niet deert,
Dat jij volgens 't recht der rijken
Mammonistisch 't land beheert!?

Ja als enkel mammondienaar
Zul jij voor je „broeders staan",
En der Christen-tobbers oogen
Zullen eind'lijk opengaan,
Die de geest'lijke verdomming
Jaren lang met blindheid sloeg:
Zelve kom jij ons nu helpen.
Talma, Talma, 't was te vroeg!

N. A. CHEVÉ.

De Regeering van het christelijk cynisme.

Er is een soort levensbeschouwing die door een zeker deel van de zeer ontwikkelde bourgeoisie wordt aangehangen, welke men „cynisme" noemt. Zij kent eigenlijk geen eigen beginselen, waarvan zij doortrokken is en waardoor zij verwarmd en aangevuurd wordt; in haar wezen spot zij met die soort beginselen. Zij houdt de huidige wereld, met alle jammer op haar, voor onveranderlijk en in den grond onverbeterlijk, de menschen voor schurken, en zij acht zichzelf geen haar beter. Vandaar dat zij zich als systeem, als methode, om door dit beroerde leven goed heen te komen, zooveel mogelijk heeft aangewend met *alles* te spotten en erover te grijnzen.

Deze spotters en grijnzers, de menschen, die zelfs als het erop aan komt met anderen en met hun eigen beginselen, in zooverre zij die hebben aangenomen, omdat dit hun noodig leek voor zekere materieele doeleinden, spotten, vindt men in alle kringen der bourgeoisie, in al hare rangen, en ook in de politiek. Zoowel onder de liberalen, de vrijzinnig-demokraten — als onder de „christelijken", vindt men cynisten,

Het is opmerkenswaardig, dat de „nieuwe Regeering", wier eerste figuur Mr. Th. Heemskerk is, een aantal mannen bevat die van het hierboven geschetste „cynisme" in politieken zin, nagenoeg alle trekken hebben.

De leider van het kabinet, om met hem te beginnen, Mr. Th. Heemskerk, de bekende Wethouder voor de finan tieën te Amsterdam, is misschien ook wel de leider van dit cynisme te noemen.

Ernst kent deze man eigenlijk niet; met alles den spot drijven is zijn lust en zijn leven. Bekwaam en scherpzinnig, vlug van begrip en bij de pinken, vindt hij het voor een mensch als hij te veel, om veel en hard te werken. Als het moet — als het spant — fluks enkele stukken ingezien, een oordeel is gauw klaar en met alle gaven van de luchthartigheid eu aangeboren moppigheid er maar wat grappen en grollen over verkocht en wat oppervlakkigs van gezegd, dat uiterlijk de schijn heeft van op een „betoog" te lijken.

Zoo rolde Mr. Heemskerk door zijn wethouderlijke leven; met een lach op de lippen en een mop op de tong En men lachte.... En als Mr. Heemskerk eens werkelijk probeerde ernstig te wezen, dan lachte men nog harder..... Want iedere krimp op zijn gezicht, dat hij nog zoo ernstig poogde te plooien, verraadde de innerlijke ongerijmdheid, van de schijnbare warmte en 't werkelijk gebrek aan overtuiging.

Men wil van dezen „cynist" rare dingen vertellen. Inderdaad de omgang met akteurs en aktrices, het fuiven met allerlei soort van café- en theater-bezoekers, óók des Zaterdagsavonds, als de „Sabbath" reeds láng ingetreden is, in een van de meest mondaine groote café's te Amsterdam, en dergelijke àl te wereldsche gebruiken en gewoonten, ze zijn voor een ware „calvinist" — een beetje àl te erg.

De tweede van het cynisch tiental is een evenzoo cynische spotter en grappenmaker. Het is het Haagsche Raadslid Mr. Kolkman. Deze man had indertijd „demokratische" allures, n. l. als volgeling van Dr. Schaepman, wiens eigenlijk doel was, hier te lande een soort Nederlandsche katholieke „Centrumspartij" te scheppen, wat hem niet lukte, omdat de geestelijkheid het niet wilde.

Daarna werd Mr. Kolkman conservatief, gelijk zijn medekatholieken, en legde zich, evenals Theodoor Heemskerk, meer speciaal toe op de moppentapperij in de politiek. Van hem werd nog pas in een van de groote burgerlijke bladen meegedeeld dat hij, in tegenstelling van zijn medekatholiek, thans óók minister Bevers, niet werkt en dat zijn redevoeringen, juist als die van Mr. Heemskerk, produkten zijn van een invallende gedachte of van een paar opgevangen uitdrukkingen, kortom, van het oogenblik. Om de leemten dan zooveel mogelijk te bedekken, tapt hij er een stuk of wat moppen overheen. Nèt als Heemskerk!

De derde in den cynistenbond is Talma. Ja, Talma, de man van het dondergeluid in en buiten de Kamer; daarbuiten vooral. Schijnbaar vervuld van het heilige vuur der christelijke overtuiging; werkelijk echter een cynist. Een cynist zooals Heemskerk, een cynist als Kolkman. Men moet hem hóóren, vooral buiten de Kamer op de groote trom slaan, en dan eens voortdurend dat gladde, vaak zoo grappig geplooide gelaat bestudeeren; dat gelaat waarin dan iedere trek, iedere plooi een hoon is en een grijns, hoe meer de mond verontwaardigd-christelijke geluiden uitstoot en de lippen politieke vroomheid lispelen,

Ook Talma's sterkste zijde is geestigheid. En in volksvergaderingen, waar de groote pers er niet is en dus meer onbeluisterd [illegible] bijna altoos zeer grove boert.

Dit drietal dat de belangrijkste portefeuilles heeft, kan nog worden aangevuld met een vierde. Een zekere heer de Marees van Swinderen n.l., nu minister van Buitenlandsche Zaken geworden en klaarblijkelijk niet minder dan zijn drie collega's, tot het ras der cynisten te rekenen. Immers, naar een van de groote dagbladen meldde, moet die sinjeur, gevraagd naar de politieke richting waartoe hij behoort — voor een minister toch waarlijk geen weelde! — hebben geantwoord: „ik ben gematigd onverschillig"

Waarlijk, schèrper kan de politieke cynist zich-zelf niet teekenen en ook niet duidelijker. „Gematigd onverschillig," ziedaar de juiste karaktertrek van den overzatten bourgeois, de „wereldwijze" politikus, die zich „niet druk maakt," en niet warm, die niet weet wat de wenschen en de beginselen beteekenen... alles drek en vuil, dat je met de punt van je gelakte laars niet aanraakte, als er maar geen geld aan vastzat.

„Gematigd onverschillig," voor alles, behàlve voor de inkomsten die aan de baantjes verbonden zijn, de relaties die even veel opleveren, en de carrières die op die manier ook de zorgen voor de toekomst en voor het naktoost beduidend verzachten.

De „diplomaat" de Marees van Swinderen, zeide het nu eens luid: gelijk diplomaten, wier vak het is te zwijgen, altoos hun mond voorbij praten. Doch de broeders..... Heemskerk, Kolkman en Talma, zij denken het maar alleen.

Want zeggen doen zij heele brave, godvruchtige, christelijke en erg principieel-klinkende dingen, opdat de goegemeente geloove, dat *zij* gelooven wàt ze gelooven.

Hoe zei het Heinrich Heine ook weer?

„Vorsten hebben lange armen;
Papen hebben lange tongen,
... en het volk heeft lange ooren."

Jos. L.

Met welk een schoone eendrachtigheid zonden de Parlementen van alle natiën brieven van rouwbeklag om den dood van een koning, die zijn eigen parlement had naar huis gestuurd! Daar ligt iets in van internationale grootmoedigheid; en dat gevoel voor anderer leed staat schoon. Er is hier een internationale verteedering des gemoeds, die heerlijke dingen doet hopen. Wanneer zoo aanstonds Russische arbeiders door kozakken worden neergeschoten, of Berlijnsche betoogers en Amerikaansche werkstakers bij hun strijd den dood vinden, of ook maar eenvoudig bij hun arbeid in mijnen of fabrieken omkomen, dan zullen wij onze Parlementen zich van hun zetels zien verheffen in diepgevoeld beklag, ook al zullen deze slachtoffers wellicht niet zoo bedreven zijn in het *tir-aux-pigeons*.

JODOCUS in „de Groene".

Klassenkamp.

De revolutie van het proletariaat, heeft ons het Communistisch Manifest geleerd, kan niet zijn eene revolutie gelijk de bourgeoisie ze gekend heeft.

Toen de bezitters van de productiemiddelen nog de voorwaarden moesten scheppen, waardoor de ontwikkeling der productiekrachten mogelijk werd, toen moest [illegible] beweging van het moderne kapitalisme mogelijk te maken, om de economische positie der kapitalisten tevens de *bevoorrechte* maatschappelijke positie te doen zijn, moesten worden vernietigd de *oude* productieverhoudingen, waarbinnen het voor de bezitters niet meer mogelijk was te produceeren.

Maar de machtsontwikkeling van de bezittende klasse heeft thans geen behoefte meer aan eene revolutie om tot haar doel te geraken. Haar doel *is bereikt*, wijl het kapitalisme onbeperkt heerscht. Alleen revoluties in haar bedrijf, in de techniek, om méér te kunnen produceeren, om dus het proletariaat nog méér meerwaarde te doen voortbrengen, vormen thans haar hoofddoel.

FEUILLETON.

Het Historisch Materialisme voor arbeiders verklaard.

door H. GORTER.

I.

Het doel van dit geschrift.

De sociaaldemocratie is niet alleen het streven om de productiemiddelen, de natuurkrachten, de werktuigen en den bodem te brengen uit het bezit van privaat personen in gemeenschappelijk bezit, en dit te doen door den politieken strijd, de verovering der staatsmacht, — de sociaal-democratie is niet alleen een politieke en economische strijd, zij is meer dan dat, zij is ook een *ideëele* strijd om een wereldbeschouwing tegen de bezittende klassen.

De arbeider, die de bourgeoisie wil helpen ten onder brengen en zijne klasse wil maken tot de heerschende in den staat, moet in zijn hoofd de burgerlijke gedachten, die hem van kindsbeen af door staat en kerk zijn ingebracht, overwinnen. Het is niet genoeg, de vakbond en de politieke partij, gij zult nooit met hen overwinnen, als ge niet u zelf innerlijk hebt gemaakt tot een ander mensch dan de heerschers u maakten. Er is een manier van denken, een overtuiging, een wijsbegeerte zou men kunnen zeggen, die de bourgeoisie verwerpt, maar die de arbeider tot de zijne moet maken om de bourgeoisie te overwinnen.

De bourgeois willen den arbeider wijs maken, dat de geest meer is dan het stoffelijk maatschappelijk zijn, dat de geest die stof beheerscht en vormt. Zij hebben zelf den geest tot nu toe als een middel gebruikt tot heerschappij, zij hadden de wetenschap, de wet, het recht, de politiek, de kunst, de kerk, en daarmee heerschten zij, nu zouden zij graag de arbeiders diets maken, dat dat zoo ligt in de natuur, dat de geest van nature beheerscht het maatschappelijk stoffelijk zijn, beheerscht het werk, dat de arbeider doet in de fabriek, de mijn, op het veld, op spoor en boot. De arbeider, die *dit* gelooft, die gelooft, dat het de geest is, die uit zichzelve de productie schept, den arbeid en de maatschappelijke klassen maakt, hij zal zich aan de bourgeoisie en haar handlangers, de priesters, de geleerden, etc. onderwerpen, want de bourgeoisie *heeft* het grootste deel der wetenschap, *heeft* de kerk, heeft dus den geest, en *moet*, als dit waar is, heerschen.

Daarom, om haar macht te houden, maakt de bezittende klasse dit de arbeiders diets.

Maar de arbeider, die vrij wil worden, die den staat wil brengen in de macht *zijner* klasse, die de productiemiddelen wil ontnemen aan de heerschers, hij moet begrijpen, dat de bourgeoisie met haar voorstelling van de zaak liegt en dat het *niet* is de geest, die het zijn, maar het maatschappelijk zijn dat den geest bepaalt.

Begrijpt de arbeider dit, dan zal hij zich van de geestelijke overheersching der bezittende klassen vrij maken, en tegenover hun denken een eigen, sterker, waarder denken stellen.

Maar bovendien, omdat, zooals wij elders hebben aangetoond [1]), de maatschappelijke ontwikkeling, het maatschappelijk zijn zelf, gaat in de richting van het socialisme, het socialisme voorbereidt, zal de arbeider, die dit begrijpt, én begrijpt dat zijn socialistisch denken door het maatschappelijk zijn wordt veroorzaakt, inzien, dat wat er buiten hem in de maatschappelijke wereld gebeurt de oorzaak is van wat er in zijn hoofd gebeurt, dat het socialisme in zijn hoofd wordt omdat het daarbuiten in de maatschappij groeit, hij zal met andere woorden voelen, dat hij de *waarheid* over de werkelijkheid bezit, en dit zal hem den moed, en het vertrouwen geven, die voor de sociale revolutie noodig zijn.

Deze kennis is dus voor den proletarischen strijd even noodig als de vakbond en de politieke strijd, ja, men kan zeggen, dat economische en politieke strijd niet ten volle kunnen gestreden worden zonder die kennis. Want geestelijk slaaf te zijn, verhindert den stoffelijken strijd goed te voeren, zich zelf, armen proletarier, geestelijk sterker te weten dan de heerschers, verheft reeds boven hen, en geeft de kracht hen ook stoffelijk te verslaan.

Het historisch materialisme is die leer, die duidelijk maakt dat het maatschappelijk zijn den geest determineert, het denken *dwingt* in zekere banen te gaan, het willen en handelen van personen en klassen *bepaalt*.

Wij zullen trachten in dit geschriftje zoo eenvoudig en helder als wij kunnen, aan de arbeiders de waarheid van deze leer te laten zien.

II.

Wat het historisch materialisme niet is.

Maar voordat wij er toe overgaan aan te toonen wat

[1]) Zie: Sociaal Demokratie en Anarchisme, en De Grondslagen der Sociaal-Demokratie, uitgaven der S. D. A. P.

De opstand van het proletariaat daartegen is een *moreele* opstand, zooals elke vroegere opstand van niet-bezitters tegen hunne onderdrukkers dit was. Echter het karakter van dien opstand, zijn inhoud en zijn wijze van doen zijn geheel anders dan die oude vormen van verzet zijn geweest, sinds Marx en Engels niet *buiten*, maar in de maatschappij *zelve* zijn basis, zijn fondamenten gelegd hebben. In het Kommunistisch Manifest hebben zij aangegeven, hoe uit de *tegengestelde* belangen de voortstuwende krachten zich ontwikkelen, die de vooruitgang der maatschappij bepalen. Daardoor hebben zij in de massa het *onwrikbare besef* wakker geroepen, dat de toekomstige maatschappij het resultaat slechts kan zijn van dien éénen grooten strijd tusschen bezitters en niet-bezitters, zooals deze thans gestreden wordt tusschen *bourgeoisie* en *proletariaat*. Heerlijk klinkt ons dàarom de strijdkreet van het socialistische proletariaat in de ooren, als de natuurlijke klassebewuste uiting van de maatschappelijk verdrukten. Die internationale leuze alleen doet immers in achterlijke landen als het onze de arbeiders verheffen, verheffen uit de *ziekelijke afdwalingen* en *geestelijke abnormaliteiten*, waartoe de idee van een soort plattelandssocialisme aanleiding geeft. Het Nederlandsche proletariaat moet en zal zich afwenden van dergelijk wijsneuzig „christen-socialisme" ofhoe 't ook heeten moge, indien het de eens verre klanken der Internationale steeds meer van nabij hoort. Wanneer het zijn ooren maar gebruikt om te hooren, hoe het gansche internationale proletariaat zijne wapens in den klassenstrijd hanteert, zooals het marxisme leert, dat ze alleen gebruikt moetenworden, dan zullen ook zij de maatschappij zòò uit het diepste willen verheffen. Dan zullen ook wij pas voelen, welk eenewaarheid en ontzaggelijke revolutionaire kracht er is uitgegaan, van dien meesterlijken schets der maatschappelijke ontwikkeling, neergelegd in het Kommunistisch Manifest, als overal de strijdlust groeit en de klassenkamp intenser wordt. Als overal meer drang is naar vrijheid, naar werkelijke gemeenschappelijke vrijheid, overal éénheid en massale machtsontplooiing, overal geestdrift en bezieling, overal propagandisten die de dommelende menigte doen opschrikken en hun drijven naar de organisatie, naar het terrein van den strijd.

En de maatschappij staat niet stil, ze kan niet. Ze moet vooruit en helpt ons, socialisten, meer als menschen *kunnen* helpen. Ze verkondigt thans weer, meer dan ooit, overal de verwerkelijking harer ijzeren wetten van noodzakelijkheid. Ze toont ons, hoe de „bestaanszekerheid" in deze kapitalistische maatschappij voor den niet-bezitter nergens te vinden is, hoe voor geen mensch, die niets bezit dan arbeidskracht, een veilig plaatsje mogelijk is. Ze kerft in één woord in elken arbeider met haar scherp hongerzwaard het besef, dat *arbeid* en *armoede* twee begrippen *in het kapitalisme* zijn, die *onafscheidelijk* bijeenhooren en tot hare *levensvoorwaarden* zijn geworden.

De machtsformatie van het bezitlooze loonproletariaat is thans een onmiskenbaar feit geworden. De socialistische idee is tot de arbeidersklasse doorgedrongen en heeft van haar gemaakt de drager van een toekomst, waarin het maatschappelijk-zijn als een gemeenschappelijk kommunistisch recht zal worden bevestigd. De maatschappij van thans is in haar geheel de samenhang van tegen elkaar inwerkende krachten, waardoor de welvaart van hen, die de macht van het kapitaal kunnen doen gelden, toeneemt naarmate de stroom der bezitloozen grooter wordt. *Deze* maatschappij *dwingt* het proletariaat tot het eenige machtige wapen van verzet tot zelfbehoud : *de organisatie*.

Wanneer ooit scherper en onomwondener gebleken is, dat de geest van den mensch niet als een op zichzelf staand individualistisch iets los van elke maatschappelijken band verschijnt, doch als maatschappelijk product, dan spreken dit de gevoelens en gedachten van het opeengehoopte industrie-proletariaat wel het duidelijkst uit. Zestig jaren van intenser kapitalisme, van steeds onbegrensder uitbuiting hebben overal in alle landen dezelfde diepe wonden geslagen, overal één en dezelfde toestand voor den niet-bezitter geschapen, den geestelijken mensch veranderd in den kapitalistischen slaaf en zoo de massa vervormd tot één maatschappelijk wezen, één van belang, één in de onderdrukking, maar ook *één in den strijd tegen deze tirannie van het kapitalisme.*

W. A. H.

Men kan een ijverig partijgenoot zijn en daarnaast een „kritisch filosoof", misschien zelfs een goed christen. De menschelijke ziel is toch een wonderlijk ding, dat zij het met de meest besliste tegenstrijdigheden makkelijk weet klaar te spelen!

DIETZGEN.

De Unie-vergadering.

Eenige dagen geleden vond de vergadering der Liberale Unie plaats, waar definitief de houding omtrent het kiesrecht van deze heeren zou worden bepaald.

De groote Borgesius zat voor en tal van liberale kopstukken vulden de zaal, waar wijze woorden werden gesproken,

Wat dunkt u b.v. van de volgende woorden eens sprekers uit Haarlem, Mr. Patijn?

„Spr. constateert met blijdschap, dat feitelijk niemand zich verklaard heeft tegen vrouwenkiesrecht Spr. is in beginsel voorstander van het toekennen van kiesrecht aan alle vrouwen . . . . Spr. acht echter het beginsel niet geschikt voor een onmiddellijk te verwezenlijken actieve politieke taktiek; had de behandeling in deze ernstige vergadering van mannen van ervaring niet verwacht. Zij behoort thuis in een debating-club van enthousiaste baardelooze jongelui."

De baardelooze jongelui, die wel niet anders kunnen zijn dan de hoopvolle Jonge Liberalen, van wie wij b.v. een verheugend staaltje aantreffen in een man als de Rotterdamsche heer Hans, zullen ongetwijfeld zure gezichten hebben getrokken, toen over hun werk en optreden, zoo werd gesproken in een vergadering van „ernstige" mannen.

Ernstige mannen: Mag ik u voorstellen de heeren D. de Klerk, S. van den Bergh, beiden uit Rotterdam, Goeman Borgesius, vader van het jong overleden ministerie-de Meester en van nog zooveel andere rijpe en duurzame vruchten, Roodhuyzen, niet te vergeten?

De ernst van dezen heer bleek b.v. onweerlegbaar uit argumenten als de volgende:

„Het is logisch en juist om met het ongehuwde-vrouwenkiesrecht te beginnen. Zij hebben er het meeste tijd voor en het zou zeer onbillijk zijn de ongehuwde vrouw achter te stellen bij de gehuwde . . . .

Van de 400.000 vrouwen, die buiten het gezin werken, zijn 230.000 ongehuwd en het zijn deze, die in de maatschappij zelfstandig optreden. Zij hebben recht op kiesrecht. *Maar de gehuwde vrouw kan moeilijk uit het gezin worden gemist.*"

Ernstig niet waar? Een gehuwde vrouw, die b.v. onderwijzeres is of fabrieksarbeidster of welk beroep ge maar wilt, uitoefent, zou niet naar de stembus kunnen wandelen!

Is het de moeite waard zelfs maar eenige notitie te nemen van wat deze heeren, die in de demagogie virtuosen zijn, op kiesrechtgebied besluiten?

Ja: in zooverre als al hun vooruitstreverigheid, al hun motie voor algemeen kiesrecht, voor vrouwenkiesrecht der ongehuwden, enz., niets anders dan manoeuvres zijn om een zeer reëel doel te bereiken. Dat doel is het dameskiesrecht. De ongehuwde liberale dame zou hun politieken invloed vergrooten, zij trouwens oefent, althans in de groote steden, een zekeren druk op de liberale kiesvereenigingetjes uit.

Heel de rest is klatergoud en demagogie, die in zoovere niet onschuldig is als zij op den nieuweren middenstand — onderwijzers, technische ambtenaren, kantoorpersoneel enz. — in de groote steden haar uitwerking vooralsnog niet mist.

V. R.

De arbeiders en de crisis.

Wanneer wij nu samenvatten het voornaamste van wat wij hebben gezegd, dan komen wij tot deze slotsom: dat onder het stelsel waaronder wij leven, de werkelijkheid voor de arbeidersklasse geen andere dan deze kàn zijn: dat bij gewonen gang van zaken, bij gemiddelden voorspoed, bij wat wij noemen: goede tijden, de arbeider voorziet in zijn levensonderhoud — minder karig of meer karig — maar in zijn levensonderhoud voorziet zonder meer;

dat evenwel nu en dan terugkeeren nog slechter tijden, — terugkeeren met noodzakelijkheid, terugkeeren doordat de arbeiders door de overvloedigheid der producten, die hun arbeid verschaft, overvloedig wijl zij er met hun loon slechts een klein deel van kunnen koopen, hun arbeidskracht niet verder kunnen verkoopen en dus ook geen loon ontvangen. Nog slechtere tijden, tijden van nog grootere werkloosheid, nog dieper ellende.

Wij hebben verder gezien dat het tijdperk van voorspoed, zooals er thans voor een aantal landen een is beeindigd, heeft gegeven: aan den eenen kant een ontzaggelijke stijging van de reeds opeengehoopte millioenen; dat het aan den anderen kant heeft gebracht voor de arbeidersklasse een stijging van loon, maar ook een nog grootere stijging van den prijs der levensmiddelen mede als gevolg van de opheffing der concurrentie tusschen de groote ondernemers

Zoodat de arbeiders aan het einde van dat tijdperk van voorspoed voor hun loon n i e t meer, doch m i n d e r konden koopen dan aan het begin.

Dat is in twee woorden saamgevat wat het stelsel, waaronder wij leven, het kapitalisme, voor de arbeiders doet en doen kàn: het geeft gebrek, afgewisseld door erger gebrek.

Moet dan niet meer dan ooit het verschijnen van deze nog slechtere tijden, die nu allerwege over de arbeiders komen, in ons kweeken en in ons verscherpen, het verzet tegen dat stelsel? In ons versterken en in ons stalen den vasten wil om den strijd tegen het kapitalisme, die de strijd is tot verovering van het socialisme, met steeds meer kracht, met steeds vollediger toewijding, met steeds sterker volharding te voeren?!

In deze slechte, in deze nog slechtere tijden, spreekt sterker dan ooit de onhoudbaarheid voor de arbeidersklasse van de kapitalistische voortbrenging, de voortbrenging, niet op product, doch uitsluitend op de ondernemerswinst gericht. Want in deze tijden treedt scherper dan anders aan het licht, hoe het kapitalisme den arbeider

---

het historisch materialisme is, moeten wij, om eenige vooroordeelen weg te nemen en misverstand te voorkomen, eerst zeggen, wat het *niet* is. Er is namelijk behalve dit geschiedkundig materialisme dat de bijzondere leer der sociaal-democratie en door Friedrich Engels en Karl Marx gegrondvest is, nog een ander, misschien zelfs meerdere materialismen, n.l. de wijsgeerige. En die stelsels spreken, niet zooals het historisch materialisme, over *hoe* de geest door het *maatschappelijk* zijn, de productiewijze, de techniek, den arbeid wordt gedwongen zich in zekere richting te bewegen, maar zij spreken over den samenhang van lichaam en geest, stof en ziel, God en wereld, etc. Die andere, niet *geschiedkundige*, maar *algemeen-wijsgeerige* stelsels trachten een antwoord op de vraag te geven: hoe verhoudt zich het denken in het algemeen tot de materie, of hoe is het denken ontstaan? Het historisch materialisme vraagt niet dit, maar. . . . *hoe komt het, dat er in een bepaalden tijd zoo en zoo gedacht wordt?* Het algemeen wijsgeerig materialisme zal bij voorbeeld zeggen: de stof is eeuwig en uit haar komt onder bepaalde omstandigheden de geest voort, om, als die voorwaarden niet meer bestaan, te verdwijnen, — het historisch materialisme zal zeggen: dat de proletariërs anders denken dan de bezittende klassen, komt daar en daar vandaan.

Het algemeen wijsgeerig materialisme vraagt naar het *wezen* van het denken. Het historisch materialisme vraagt naar de oorzaak van de *veranderingen* in het denken. Het eerste zoekt zijn oorsprong, het tweede zijn groei. Het eerste is wijsgeerig, het tweede geschiedkundig. Het eerste onderstelt een toestand, waarin nog geen denken, geen geest bestaat, het tweede onderstelt het bestaan van den geest. Men ziet het groote onderscheid.

Wie de leer der sociaal-democratie wil onderzoeken en leeren kennen, moet beginnen met dit onderscheid goed in het oog te houden. Want de tegenstanders en vooral de geloovigen zijn er op uit, die twee met elkaar te verwarren, en. door den afschuw voor het eerste, bij de geloovige arbeiders ook het tweede in den ban te doen. De leiders der geloovigen zeggen: het materialisme verkondigt dat de heele wereld niets is dan mechanisch bewegende stof, dat stof en kracht het eenig eeuwig en absoluut bestaande is, dat denken slechts een afscheiding is van de hersens als de gal van den lever, de materialisten zijn stofvergoders en het historisch materialisme is hetzelfde als het wijsgeerig materialisme. De arbeiders, vooral hier te lande, in wie nog veel slaafsche aanbidding voor den geest schuilt, en van wie er nog maar zeer weinige de juiste gedachten der sociaal-democratie over het wezen van den geest kennen, zooals vooral Jozef Dietzgen die beschreven heeft, gelooven dit, en zij krijgen er een afschuw van naar de socialistische sprekers te gaan luisteren, die hen willen leiden naar de stofaanbidding en zoo naar de verdoemenis.

Welnu, die beweringen zijn leugens. Wij zullen in het volgende door een reeks van voorbeelden bewijzen, dat het historisch materialisme niet handelt over de algemeene verhouding van geest en stof, ziel en materie, God en wereld, denken en zijn, maar dat het alleen de door de maatschappelijke veranderingen veroorzaakte veranderingen in het denken aantoont.

Wij zullen dus een machtig wapen aan de christelijke demagogen uit de hand slaan.

Maar als wij aantoonen, dat het geschiedkundig materialisme niet hetzelfde is als het wijsgeerige, dan is daarmee niet gezegd dat het geschiedkundig materialisme niet tot eene algemeene wereldbeschouwing kan *leiden*. Integendeel, het historisch materialisme is, evenals elke wetenschap der ervaring, een *middel* om tot een algemeene wijsgeerige levensbeschouwing te komen. Dat is juist ook een belangrijk stuk van zijn beteekenis voor het proletariaat. Het brengt wel degelijk nader tot een algemeen denkbeeld over de wereld. Maar dat denkbeeld is *niet* het stoffelijk-mechanische, waarvoor Kuyper, Aalberse e.a. het willen uitmaken, al is het natuurlijk evenmin het christelijk-katholieke of -calvinistische of vrijzinnig-moderne. Het is een ander, nieuw denkbeeld, eene nieuwe voorstelling omtrent de wereld, die alleen aan de sociaal-democratie eigen is. Het historisch materialisme is niet die wereldbeschouwing zelf, maar het is een weg, een middel, een der vele middelen, om ertoe te komen, zooals het Darwinisme, de geheele natuurwetenschap en de leer van den geest of van het kennen van Dietzgen, middelen daartoe zijn. Niet een van die middelen is tot die wereldbeschouwing voldoende, alle te samen eerst leiden er heen.

Waar wij alleen over het historisch materialisme schrijven, daar zullen wij natuurlijk over die algemeen-wijsgeerige wereldbeschouwing der sociaal-democratie niet veel zeggen, maar wij zullen toch gelegenheid vinden om bij sommige van de voorbeelden, die wij tot uitlegging van ons onderwerp zullen geven, een

doemt tot karige voorziening in levensonderhoud wanneer hij werkt. maar hoe het verder over hem brengt met noodzakelijkheid, de ramp van het nog veel scherper gebrek. wanneer hij tot het werk niet wordt toegelaten omdat er uit zijn arbeid geen winst is te maken. In deze tijden spreekt scherper dan anders, hoe het kapitalisme den arbeider dwingt zelf den overvloed te verwekken, die hem tot werkloosheid doemt, den overvloed. dien hij niet vermag te verbruiken, dien hij moet aanstaren hongerend, omdat hij „teveel" heeft gemaakt. In deze tijden treedt scherper dan anders aan het licht, de onmacht van het kapitalisme, zijn ongeschiktheid om de voortbrenging te doen beantwoorden aan het redelijk doel van te voorzien in behoeften, van op voortbrengsel te zijn gericht. In deze tijden zien wij waartoe de pogingen leiden van de ondernemers om de storingen in de voortbrenging, die het kapitalisme verwekt. tegen te gaan· Wij zien dat hunne bonden er toe leiden de gevolgen der crisissen voor de ondernemers minder noodlottig te maken. Deze nemen dan rust. Doch wij zien dat zij voor de arbeiders beteekenen uitgebreide werkloosheid, bovendien scherper uitbuiting in de opgedreven prijzen der waren. In deze tijden zien wij scherper dan anders de onhoudbaarheid van het kapitalisme niet enkel voor de arbeiders als voortbrengers, doch ook voor de arbeiders, voor de menschheid, als verbruikers.

De voortbrenging om het product, de voortbrenging gericht op voorziening, de voortbrenging zoo overvloedig als het met alle moderne middelen in der menschheid macht ligt die te maken, de overvloed niet meer als ramp doch als zegen, ze zijn in het kapitalisme onmogelijk — ze zijn van het socialisme de uitkomst.

Op voor het socialisme met àl onze kracht!

(Uit: *Slechte tijden.*) WIBAUT.

Uit de Vakbeweging.

Op verboden terrein.

We zullen dan maar weer eens gaan schrijven over zaken, waarmede we niets te maken hebben, waarmede eigenlijk „m e n" niets te maken heeft. We willen al maar weer trachten „v e r s t a n d t e h e b b e n v a n a l l e s," tot zelfs van de vakbeweging toe, al komt dat natuurlijk eigenlijk voor een gewoon sociaal-democraat niet te pas. Die heeft zich „m e t z i j n e i g e n z a k e n t e b e m o e i e n" en zich niet te begeven „o p v e r b o d e n t e r r e i n."

't Spijt ons natuurlijk zeer, de redactie van „De Vakbeweging" in deze te moeten teleurstellen. We kunnen zelfs na 't vriendelijk welwillende artikel over S. D. A. P., N. V. V. en B. B.'en daartoe niet overgaan.

Want deze betiteling mag inderdaad 't artikel dragen.

't Begint al met den A. N. D. B. 't Wordt op dat lichaam van de zijde van ons vakbewegingsorgaan inderdaad bijna een stelselmatige kritiek. Het bestuur van den A. N. D. B. zou zijn voorstel *ontijdig* hebben ingediend, *zeer ontijdig* zelfs. Hoe kan men met eenig begrip van 't werken te dien opzichte van dezen vakbond dat in gemoede beweren. Jaren en jaren zijn deze voorstellen overdacht, besproken, 't onderwerp geweest van aantallen jaarvergaderingen van den A. B. B, problemen der vakbeweging geweest; jaren achtereen zijn deze voorstellen toegezegd, zijn de besprekingen minder uitvoerig geweest, met 't oog op de nader breedvoerig te ontwikkelen meeningen en nu ze eindelijk zijn ingediend.,.... zou het volgens de bewering van „De Vakbeweging" ontijdig zijn! We kunnen werkelijk vele beweringen ernstig nemen, maar dit toch niet.

Dan krijgen we de A. B. B. Dat is natuurlijk beter te begrijpen; daar zitten te veel van die menschen in, die zich met hun eigen zaken hebben te bemoeien. Die hebben me daar werkelijk dat ontijdige voorstel van den A. N. D. B. in behandeling genomen. Dat bestuur heeft gedaan, alsof de A. N. D. B. ook een aangesloten organisatie was. Inplaats van een dergelijk voorstel eenvoudig als „ontijdig" terug te sturen, is 't *behandeld* door dit bestuur. De redactie zal misschien niet geheel onkundig zijn van 't feit,. dat de A. B. B. 't voorstel niet behandeld heeft doch ter behandeling heeft aangeboden ter plaatse, waar zulks kon geschieden.

Er ontstaan zoo gemakkelijk legenden, niet waar!

Maar we zullen eens afwachten, hoe 't bestuur van 't N. V. V. zich houdt. 't Is misschien niet geheel onmogelijk, dat dezelfde A. N. D. B. ook in 't Vakverbond met zoo'n „ontijdig" voorstel komt, nl. 't voeren der kiesrechtactie door vakverbond en partij gezamenlijk. Mogen we 't bestuur misschien in overweging geven, 't dan toch maar niet terug te sturen ter behandeling op een nader aan te geven jaar en datum.

Sinds het congres van 2 Maart 1907 is de vraag of er samenwerking moet zijn tusschen vakbeweging en partij, volgens de redactie in 't geheel geen vraag meer. 't Is inderdaad bijna een jaar geleden, dat tot samen*werking* is besloten. Van „een principieele kwestie is geen sprake meer." Uitgesproken is 't inderdaad. Doch te vlotten schijnt 't, ondanks aanmaningen, toch niet erg.

Doch de redactie — haar mededeelingen zijn niet aan twijfel onderhevig — zendt al wat ze „rechtstreeks en zijdelings in onderscheiden artikelen van de hand van diverse voorlichters wordt toegedicht, onder vriendelijke dankzegging terug."

Al die „heeren", die stellingen opwierpen worden eenvoudig verwezen naar No. 4 van de 2e jaargang. De redactie schrijft steeds duidelijk genoeg. Men leze het dan nog maar eens.

De redactie reconstrueert de zaak. Te ontkennen, dat 't een *re*constructie is, valt moeilijk. De A. N. D. B. dient een voorstel in, dat was ontijdig, dus fout; de A. B. B. behandelde het, tweede fout. Opblazen van een Amsterdamsche zaak tot een Nederlandsche — een fout. Een uitspraak vragen van N. V. V. en S. D. A. P. — een fout; beleggen van een congres van bestuurdersbonden — een fout. — Vijf blauwe streepjes, vijf fouten, zeit de meester, onvoldoende — overmaken.

Nog een enkele alinea uit dit eigenaardige artikel tot slot, over de zaken zelve hebben we reeds voorheen duidelijk gesproken.

Er kan geen sprake zijn van een uitbannen van den socialistischen geest uit de vakbeweging. om de eenvoudige reden, dat nooit de vakbeweging zoo dicht heeft gestaan bij de partij, als sinds de werkzaamheid van het N. V. V. Nooit heeft de partij een zoo grooten vat op arbeiders in de vakvereenigingen gehad als in de laatste paar jaar, zoodat het geheele malle praatje, als zou de bedoeling zijn het socialisme op zij te zetten, op niets anders rust dan op de bekrompen inzichten van enkele schreeuwers, die vergeten, dat deze toenadering *niet* is gekomen door de werkzaamheid der S. D. A. P.-ers in de Bestuurdersbonden, doch door de bestuurders van het N. V. V, van het lichaam dus, dat los naast de partij staat en zijn eigen weg gaat, zonder consignes van wie dan ook te aanvaarden.

Men kan slechts den moed, niet 't inzicht bewonderen van den partijgenoot, die dit schreef. Zoolang 't N. V. V. bestaat is de partij, wat zijn ledental betreft zoo goed als niet gegroeid, heeft ze uit de kringen der eigenlijke vakarbeiders bijna geen elementen tot zich weten te trekken. Men zou dus, de redeneering van deze redactie volgende, tot een juist tegenovergestelde conclusie moeten komen. Er is ook inderdaad een eenvoudige reden waarom er geen sprake kan zijn van een uitbannen van den socialistischen geest uit de vakbeweging — d.i. wijl ze daar slechts in zoo geringe mate aanwezig is.

Men zou een verkeerde conclusie trekken, door de bestuurders van 't N. V. V., of de vakbeweging, daarvoor verantwoordelijk te stellen. De schuld schuilt niet bij hen of haar, ze is 't gevolg van de algemeene taktiek onzer partij. C.

Frankrijk is het, dat het eerst van al de Europeesche Staten in de 19e eeuw de politiek der koloniale krijgsexpedities heeft ingehuldigd, en wel vooreerst de Tonking-verovering van 1881. H. DE MAN.

Ontvangen Boeken.

Loonslavernij door H. Spiekman. Uitgave Brochurenhandel S. D. A. P.

Dit pretentie-volle werkje van onzen partijgenoot Spiekman heet „een onmisbaar geschrift." „Het zal het inzicht verruimen, strijdlust aanwakkeren, bekrompen opvattingen doen plaats maken voor..... ruimere" Precies het tegendeel is evenwel waar. Het is de bekrompenheid zelve, het is doodend voor alle ware strijdlust, het is zoo goed als gespeend van alle socialistisch inzicht. Het ware voor Spiekman een weldaad geweest, indien de Brochurenhandel S. D. A. P. het van zich had kunnen verkrijgen, dit geschrift niet opnieuw onder de aandacht van het publiek te brengen. Het draagt in zijn inhoud alle kenteekenen van geschreven te zijn voor de half-zachte „Studiën" van den heer Simons

Het gaat niet aan, diep op dit geschrift in te gaan. Maar de arbeiders — als ze het lezen — kunnen daar o.a. vernemen (blz. 6) dat in Holland op het terrein van de „sociale hervormingen" *inderdaad reeds veel is gedaan en nog veel wordt gedaan.* Da's tenminste nieuws. En dan hooren we bij *voorbeeld* — nog wel in de dagen van het Veemkontrakt! — dat „zoodra de wet op het Arbeidskontrakt in werking zal zijn getreden" onzedelijke kontrakten niet meer in zoo erge mate mogelijk zullen zijn (blz. 14). En dan het gepraat over de Modelfabrieken! Het bekende artikel „Levenslengen" van Van der Goes en diens stukken over Modelfabrieken in een paar-cents brochuretje verspreid, dat ware geweest met bekrompen opvattingen opruimen. Maar dit?

Eén ding is goed aan de brochure. Dat ze 50 centen kost. Dat koopen de arbeiders toch niet. WP.

---

vingerwijzing te doen naar dat algemeene, zoodat ook dit doel, waarheen het historisch materialisme met zoovele andere wetenschappen wandelt, aan onze lezers eenigszins duidelijk blijken zal.

III.

De Inhoud der Leer.

Wat is nu de algemeene inhoud onzer leer? Voordat wij er toe overgaan haar juistheid en waarheid te doen blijken, moet de lezer een algemeen en duidelijk overzicht hebben van wat te bewijzen is. Dat overzicht worde hier nu eerst gegeven.

Het is voor elkeen, die heeft opgelet op het maatschappelijk leven om hem heen, of die slechts een blik er heen wil slaan, duidelijk, dat de leden der maatschappij in bepaalde verhoudingen tot elkaar leven. Zij zijn niet maatschappelijk gelijk aan elkaar, maar staan op trappen, hoog en laag, en in groepen of klassen. De oppervlakkige toeschouwer kan meenen, dat die verhoudingen alleen eigendomsverhoudingen zijn; de eenen hebben grond, de anderen fabrieken, of transportmiddelen, of koopwaren om te ruilen, de anderen niets. De oppervlakkige beschouwer kan ook meenen, dat het verschil vooral een politiek verschil is. Sommige groepen hebben de staatsmacht in handen, andere hebben er geen of bijna geen invloed op. Maar wie dieper ziet, ontwaart, dat onder de eigendoms- en politieke verhoudingen *productieverhoudingen* schuilen, verhoudingen, waarin de menschen tot elkaar bij het produceeren van wat voor de maatschappij noodig is, staan.

Arbeiders, ondernemers, reeders, renteniers, grootgrondbezitters, pachters, groote kooplui en winkeliers, zij zijn wat zij zijn door de plaats, die zij innemen *in het productieproces, in de bearbeiding en de circulatie der producten.* Dat is een nog dieper verschil, dan dat de een geld heeft, de ander niet, de een politieke macht, de ander geene. Het is het *eigenlijke* verschil, het verschil waaruit de andere voortkomen.

De bearbeiding der natuurschatten, dat is de grondslag der maatschappij. Wij staan tot elkaar in arbeids-, in productieverhoudingen.

Maar waarop steunen die arbeidsverhoudingen? Hangen de menschen als kapitalisten en arbeiders, groot-grondbezitters, pachters en daglooners, en hoe al de andere soorten van maatschappijleden meer mogen heeten, zoo maar in de lucht?

Neen, zij steunen op de stevige techniek, op de werktuigen met welke zij in de aarde, in de natuur werken. De industrieelen en de proletariërs steunen op, hangen af van de machine. Was de machine er niet, de industrieelen en de proletariërs zouden er niet zijn, of althans niet zóó zijn, àls zij er zijn.

De eenvoudige weefstoel gaf den arbeid in huis door het eigen gezin, het samengestelde houten weefwerktuig geeft een maatschappij met kleine bazen en gezellen, de groote, door stoom of electriciteit gedreven, stalen weefmachine een maatschappij met grootindustrieelen, aandeelhouders, directeuren, bankiers en loonarbeiders.

De productieverhoudingen zweven niet als strepen rook of damp in de lucht, het zijn stevige ramen, waarin de menschen zijn gevat. Het productieproces is een materieel proces, de werktuigen zijn als de hoek- en steunpunten der ramen, waarbinnen wij staan.

De techniek, de werktuigen, de productiekrachten zijn de onderbouw der maatschappij, de eigenlijke basis, waarop zich het geheele reusachtige en zoo samengestelde organisme der maatschappij verheft.

Maar dezelfde menschen, die hunne maatschappelijke verhoudingen vormen naar hunne stoffelijke productiewijze, vormen ook hun ideeën, hun voorstellingen, hun beschouwingen, hun beginselen naar die verhoudingen. De kapitalisten, de arbeiders en de andere klassen, die, door de techniek der maatschappij waarin zij leven, gedwongen zijn in bepaalde verhoudingen (als heer en knecht, eigenaar en niet-bezittende, grondheer, pachter en daglooner,) tot elkaar te staan, diezelfde kapitalisten en arbeiders etc. *denken* ook als kapitalisten, arbeiders, etc. Zij vormen hun ideeën, hun voorstellingen niet als abstracte wezens, maar als de zeer concrete, wezenlijke, levende menschen, die zij zijn, n.l. als maatschappelijke, in een bepaalde maatschappij levende menschen.

Dus niet alleen onze stoffelijke verhoudingen hangen af van, steunen op de techniek, den arbeid, de productiekrachten. Daar wij in onze stoffelijke verhoudingen, en naar deze, denken, hangen onze gedachten direct van die verhoudingen en dus indirect van de productiekrachten af.

Het stoffelijk maatschappelijk bestaan van den modernen proletariër is door de machine geschapen. Zijne maatschappelijke gedachten, voortkomend uit de verhouding, waarin hij als proletariër staat, steunen dus indirect op, hangen indirect af van het moderne machinewezen. *En zoo is het met alle klassen der kapitalistische maatschappij.*